

Jaarplan Sociaal Werk Nederland 2020

Presentie en preventie

Voorwoord

Meer dan 20% van de Nederlanders heeft enige vorm van ondersteuning nodig bij kwesties rond opvoeden en opgroeien, inkomen en schulden, relatie, wonen, dagbesteding. Dan hebben we het dus over meer dan 3,5 miljoen mensen. Cruciaal is dat die ondersteuners ['er gewoon zijn'](#): bekende gezichten op straat, op het schoolplein, aan de koffietafel. Die nabijheid vraagt om samenwerking tussen verschillende soorten professionals, vrijwilligers én bewoners. Een samenleving die regels handhaaft maar er ook bereikbaar is in tijden van nood, geeft bewoners het gevoel dat ze ertoe doen.

Die 3,5 miljoen mensen varen wel bij een buurt met voorzieningen voor ontmoeting en ondersteuning die fundamenteel bijdragen aan een levendige gemeenschap en een betrouwbaar vangnet. Het sociaal werk speelt daarin een unieke rol: sociaal werkers verbinden, signaleren, organiseren, faciliteren en helpen. Zonder hen is er minder verbinding en ontstaan er minder netwerken. Zonder hen stijgen schulden, vereenzamen mensen en krijgen kinderen, jongeren, statushouders, ouderen en mantelzorgers minder kansen en minder hulp.

Het kabinet heeft tientallen miljoenen extra uitgetrokken voor mensen met psychische problemen. En er gaan honderden miljoenen naar jeugdzorg en de aanpak van criminaliteit. Dat kan ook niet anders. Maar wil je de druk op zorg, politie en justitie echt verminderen? Zorg dan zo snel mogelijk voor kortdurende, laagdrempelige, praktische hulp in de buurt. [Wacht niet tot jeugdzorg](#) onvermijdelijk is maar regel al veel eerder opvoedondersteuning. Wacht niet tot iemand met psychische problemen 'ineens door het lint gaat', maar houd een professioneel oogje in 't zeil. Wacht niet tot er nieuwe achterstandswijken ontstaan maar investeer in de sociale wederopbouw van wijken en de aanpak van armoede en schulden. Wacht niet tot kwetsbare jongeren verleid worden tot een criminele carrière, maar biedt hen aansprekende rolmodellen, gedegen ondersteuning en nieuwe kansen.

Gemeenten, Rijk en het sociaal werk zijn partners. Dankzij die samenwerking kunnen sociaal werkers in buurten het verschil maken. Jongerenwerkers grijpen een toernooi in de voetbalkooi aan voor een pittig gesprek over blowen, sexting, overlast en lachgas. Ouderenwerkers organiseren een huiskamer-in-de-buurt waar alleenstaande senioren op vrijdag samen eten, en waar statushouders taallessen krijgen. Sociaal werkers halen én houden mensen erbij.

Dat is een urgente boodschap voor gemeenten, én een belangrijk punt voor de parlementsverkiezingen in 2021 waarvoor komend jaar de programma's worden geschreven.

Wat zou het mooi zijn als we volgend jaar kunnen zeggen: het is echt gelukt om [minder mensen op straat te laten belanden](#); er waren minder huisuitzettingen en schulden; er is minder eenzaamheid bij ouderen én jongeren en de algehele kwaliteit van leven is toegenomen.

Eric van der Burg

Voorzitter Sociaal Werk Nederland

1. Ambities 2020-2023

Sociaal werk: present, vakkundig en verbindend

Sociaal werkers, andersoortige professionals met wie zij samenwerken, vrijwilligers, bewoners, spelen een cruciale rol in de sociale basis in Nederland. Ze zijn actief op en met scholen, op straat, speelplekken en ontmoetingsplaatsen, in én buiten wijkteams, en in contact met organisaties voor alle mogelijke kwetsbare groepen. Ze zijn opgeleid om te signaleren, te acteren en te verbinden. Ze zijn present en tonen oprechte interesse, kijken waar mensen gelukkig van worden, waar hun talenten liggen. Ze hebben zicht op hulpbronnen die in de eigen omgeving beschikbaar zijn, en in de buurt of de wijk. Op buurtniveau bouwen ze aan collectieve netwerken en voorzieningen waarbinnen mensen actief kunnen worden, en waardoor hun welbevinden verbetert. Dat vraagt vakkundigheid, innovatie, slagvaardigheid en flexibiliteit. Vanuit de hamvraag: wat kan wél!

Sociaal Werk Nederland

Lokaal gebeurt het. Op landelijk niveau verbindt en ondersteunt Sociaal Werk Nederland als branchevereniging zo'n 500 lidorganisaties om landelijk gemeenschappelijke issues te adresseren en lokaal en regionaal zo goed mogelijk hun werk te doen. Deze organisaties hebben samen ruim 50.000 sociaal werkers in dienst, waaronder maatschappelijk werkers, jongerenwerkers, ouderenwerkers, buurtwerkers, schuldhulpverleners en sociaal raadslieden.

Sociaal Werk Nederland zet zich in om de toegevoegde waarde van het sociaal werk te profileren, en onderbouwing hiervan door onderzoek en ervaringen te stimuleren. We maken hierbij gebruik van diverse communicatiemiddelen en ambassadeurs: sociaal werkers, bestuurders, opiniemakers, bewoners, wetenschappers en partners. We creëren draagvlak voor het sociaal werk en maken ons er sterk voor dat vakmanschap van sociaal werkers een reële prijs vraagt van financiers. We voorzien onze leden van (duiding van) informatie, advies, diensten en tools. We vertegenwoordigen de branche in landelijke programma's en projecten die de lokale praktijk verder brengen en spelen een leidende rol in het landelijk debat over de sociale basis. En we brengen landelijke partijen weer terug naar het lokale: bij onder meer werkbezoeken, bijeenkomsten, de verkiezing van de Sociaal Werker van het Jaar en de Transformatie Trofee laten we onze landelijke partijen en stakeholders zien wat sociaal werk in de praktijk betekent.

Vitale vereniging

Een vitale vereniging kan niet zonder actieve inbreng van leden, bestuurders én professionals. We dagen hen hiertoe uit en zoeken hen op, lokaal en regionaal. We faciliteren het halen en brengen van kennis en we verbinden leden onderling en met relevante landelijke partners uit bij voorbeeld de politiek, wetenschap en kennisinstituten. Uitgangspunt is: aansluiten bij de behoefte van en cocreatie met leden.

Het bestuur ontwikkelt de visie van de vereniging op basis van nieuwe trends en kansen in de sector, en stuurt op hoofdlijnen de realisatie van onze strategische doelen. Het neemt het voortouw in het uitdragen van de visie, het vertegenwoordigen van de branche landelijk en in de (eigen) regio, en het activeren van leden.

De vereniging wordt ondersteund door een bureau van hoogwaardige kwaliteit dat signaleert, organiseert, verbindt, faciliteert, positioneert en profileert. Het bureau is een kleine, platte werkorganisatie, met ongeveer 17 fte.

Meerjarenbeleid 2020-2023

De veranderingen in het sociaal domein volgen elkaar snel op. Branches vervagen, nieuwe samenwerkingsvormen ontstaan; de behoefte aan goede professionals groeit terwijl de werkdruk stijgt. Gemeenten blijven ondanks de decentralisatie proberen met bezuinigingen op met name de Wmo hun begroting sluitend te krijgen. Aanbestedingen veranderen het speelveld. Het belang van een sterke sociale basis wordt herontdekt. Er zijn mooie voorbeelden van transformatie in het sociaal domein, maar échte investering in preventie blijft uit. Er zijn geen pasklare antwoorden op de actuele maatschappelijke vraagstukken.

In deze continue opeenvolging van veranderingen en vragen richten we ons op het gezamenlijk zoeken naar oplossingen, met onze partners en bewoners.

We zetten in op het versterken van de sociale basis, vooral in relatie tot urgente maatschappelijke vraagstukken waarbij de meerwaarde van het sociaal werk als basisvoorziening in de wijken onontbeerlijk is: *Opvoeden & opgroeien, Armoede & schulden, en Gezondheid & Veerkracht*. Daarnaast voeren we programma's uit gericht op de randvoorwaarden die nodig zijn voor goed sociaal werk: *Werkgeverschap; Kwaliteit; Arbeidsmarkt, Professionalisering & Onderwijs; Informatie & Innovatie; en Ondernemerschap*.

Tien aandachtspunten

- Sociaal werk en de sociaal werker zijn inmiddels een begrip. Maar wat maakt het sociaal werk uniek en wat draagt het bij? Er is behoefte aan een onderbouwde toekomstvisie en een duidelijk profiel, geladen met taal en beeld. Waar zijn we van en met wie?
- Ondernemen in het sociaal werk is in beweging: binnen de vereniging spreken we met onze leden over veranderingen in marktwerking, consolidaties, ondernemerschap en leiderschap en kwaliteit.
- Regionaal en lokaal ontmoeten en samenwerking faciliteren; innovatieve initiatieven verbinden en verder brengen op landelijk niveau. Leden bepalen het *wat*, met hen samen organiseren wij voor hen het *hoe* en *wie*. Hiervoor vormen wij groepen van actieve en betrokken leden die rond een thema samen optrekken. Geen vaste commissies, maar gelegenheidscoalities.
- Landelijk versterken we de collectiviteit, agenderen we thema's die verder gaan dan lokale issues, en laten we zien hoe de branche bijdraagt aan maatschappelijke vraagstukken.
- Wij zijn en blijven koploper op het gebied van modern werkgeverschap met een sterke cao binnen zorg & welzijn. Maar de werkdruk, het ziekteverzuim, de toenemende vacatures en de hoge eisen die kleven aan het werk in het sociaal domein vragen de branche om scherp werkgeverschap, professionalisering en acties rond bevorderen van faire tarieven en kwaliteit van sociaal werk.
- We ontsluiten kennis en informatie, en bieden inspiratie met landelijke events als congressen, uitreikingen en werkbezoeken.
- We spelen flexibel in op behoeftes van leden en ondersteunen hen met een aantal waardevolle diensten, producten en activiteiten, die soms in verzelfstandigde vorm voortbestaan, zoals Moedige Dialoog.
- Leden betalen een basiscontributie. Specifieke programma's en projecten vragen om een gerichte *gezamenlijke* investering in tijd en geld van betrokken leden en de vereniging. Diensten en producten worden voornamelijk op retributiebasis aangeboden.
- We investeren in de vorming van nieuwe samenwerkingsverbanden in het sociaal domein, om de versnippering tegen te gaan.
- Door onze activiteiten interesseren we nieuwe leden voor de vereniging, én laten we bestaande leden de toegevoegde waarde van hun lidmaatschap ervaren.

Bovenstaande uitgangspunten krijgen hierna een uitwerking in het jaarprogramma voor 2020. We blijven wendbaar: zo nodig stellen we onze ambities en activiteiten tussentijds bij, bijvoorbeeld naar aanleiding van landelijke actuele ontwikkelingen rond Jeugdhulp, Veiligheidsbeleid en Schulden. NB. De volgorde van de genoemde acties is geen ranking.

Thema's en programma's 2020

I. Algemeen: positioneren en profileren sociaal werk in de sociale basis

We zetten in op de zichtbaarheid van het sociaal werk in de sociale basis, een gezaghebbende positie van Sociaal Werk Nederland en draagvlak bij leden, overheden, partners en bewoners. Komend jaar door:

- Inzet van ambassadeurs en communicatiemiddelen die we samen met leden ontwikkelen:
  - Verkiezing van de Sociaal Werker van het Jaar
  - Uitreiking van de TransformatieTrofee
  - Werkbezoeken
  - Themagebonden mediamomenten
  - Jaarcongres Sociaal Werk
  - Aansluiten bij landelijke activiteiten en evenementen van partners
  - Vernieuwing van ons platform www.sociaalwerk nederland.nl
  - Social media: Twitter en LinkedIn
- Samen met Movisie opzetten van een kennisbank met interventies; een platform om lokale ervaringen van sociaalwerkorganisaties te delen; en een ondersteuningsaanbod om lokaal de sociale basis te versterken.
- Aanbieden trainingen Zichtbaarheid Sociale Basis samen met Verdiwel en Wijkconnect.
- Positioneren van COA, vluchtelingenwerk en sociaal werk in de aanpak van integratie van vluchtelingen bij de G40, samen met commissie van leden.
- Deelname aan Koers en kansen, een leer- en ontwikkelprogramma met de focus op innovatieve aanpakken om te voorkomen dat daders terugvallen in crimineel gedrag; verspreiden van innovatieve aanpakken uit het Projectenlab.
- De Energietransitie is ook een grote sociale opgave. Sociaal werkers kunnen bewoners toerusten om hierin een actieve rol te spelen. Daarnaast bieden de concrete energiemaatregelen in buurten en woningen een ingang om met bewoners in gesprek te komen over andere sociale kwesties in de wijk en achter de voordeur. We verkennen met leden en Aedes hoe we sociaal werk hierin goed kunnen positioneren.

Stakeholders: gemeenten (waaronder VNG, G40, P10, LCGW, Netwerk Directeuren Sociaal Domein), LSA bewoners, kennisinstellingen, ministeries VWS, SZW, JV en BZK, landelijke partnerorganisaties in het domein van zorg en welzijn, Associatie Wijkteams, FCB

II. Sociaal werk in urgente maatschappelijke vraagstukken

Opvoeden & opgroeien

Het recente besluit van het kabinet om de zwaardere jeugdzorg weer te gaan regionaliseren, lijkt een breed draagvlak te hebben. Maar het betreft hier vooral een systeem verandering en bewijst nog niet dat een daadwerkelijke paradigma shift gaat plaatsvinden, met meer aandacht en ruimte voor een preventieve laagdrempelige en lokale aanpak van ondersteuning aan jeugd en gezin. Vanuit Sociaal Werk Nederland zetten we vol in op de profilering van lokale hulp en ondersteuning voor jeugd en gezin vanuit de sociale basis, die perspectieven en alternatieven biedt.

Brede coalitie jeugdhulp en onderwijs 'Met andere ogen'

- Samen met partners in jeugdhulp dragen we er zorg voor dat onze leden lokaal en regionaal goed vertegenwoordigd zijn in de inspiratieregio's van het project. We nemen deel aan de landelijke overleggen met de partners uit de brede coalitie.
- We nemen deel aan het maandelijks Ambtelijk overleg Beleidsinformatie Jeugd (ABJ) van VWS om ook de preventiekant van jeugdhulp en jeugdzorg te monitoren en onderzoeksvoorstellen te doen.

Kinder- en jongerenwerk

- We gaan door met de ingezette acties om het jeugd- en jongerenwerk zowel landelijk als lokaal verder te profileren als belangrijke schakel in lokaal jeugdbeleid. Met ook aandacht voor online-jongerenwerk.
- We lobbyen voor een landelijk stimuleringsprogramma jongerenwerk en meer jeugd- en jongerenwerkers. Dit doen we samen met onze partners in het landelijk netwerk.
- We lobbyen voor vervolgonderzoek om te kijken in welke gemeenten effectief jongerenwerk is gerealiseerd, met voldoende formatie, kwaliteit en samenwerking.
- We zetten in op versterking van jongeren- en kinderwerkers als beroepsgroep, samen met partners als BVJONG, NJI, lectoraat Youth Spot van de Hogeschool van Amsterdam en leden van Sociaal Werk Nederland.
- We organiseren landelijke kinderwerkers- en jongerenwerkdagen en -congressen.

Peuterspeelzaalwerk en VVE

- De harmonisatie is afgerond: in 2019 passen bijna alle peuterorganisaties de kinderopvangtoeslag (KOT) toe. Dit vraagt om herijking van de inzet van Sociaal Nederland voor peuterwerk; we focussen nu op de doorgaande leef- en leerlijn, in afstemming met de brancheorganisaties in de Kinderopvang.
- Op landelijk en regionaal niveau blijven we aandacht vragen voor ouders die geen gebruik kunnen of weten te maken van de KOT. Met leden monitoren we het bereik en de uitval.
- Door de harmonisatie moeten leden aan gemeenten nog duidelijker maken wat hun kostprijs is ten opzichte van de reguliere kinderopvang. We maken hiervoor modelberekeningen, samen met leden en externe experts.
- Wat de VVE betreft zullen we weer partner zijn bij de implementatie van de nieuwe eisen over de inzet van hbo-coaches in VE-groepen, en organisaties daarbij steunen.
- We nemen deel aan het 5-partijenoverleg dat onder meer als doel heeft een brede basisvoorziening te realiseren voor alle kinderen tussen 0 en 4 jaar.

Stakeholders: VNG, NJI, Movisie, BVjong, Verdiwel, Erasmus+, Jeugdzorg Nederland, GGZ-Nederland, VGN, BOiNK, PO-raad, Branchevereniging Kinderopvang, Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang en de ministeries OCW, VWS, JenV en VWS

Armoede & schulden

Hoewel het beter lijkt te gaan met de economie groeit de schuldenproblematiek in Nederland nog altijd gestaag. Een groot deel (80%) van het klantenbestand van onze leden kampt met armoede en schulden. Vanuit de onvrede over het functioneren van het stelsel kwam in de afgelopen periode een golf aan experimenten, initiatieven, samenwerkingsverbanden en wetsvoorstellen tot stand. Om die versnippering te keren zet Sociaal Werk Nederland in op twee richtinggevend lijnen: aanpak schuldenproblematiek en preventie/vroegsignalering. Lokale en regionale krachten bundelen en landelijk opschalen van kennis en innovaties zijn daarbij essentieel.

- Strategie ontwikkelingen op deelname van Sociaal Werk Nederland aan de (vele) landelijke initiatieven en coalities rond armoede en schulden, en bijdragen aan een integrale -minder versnipperde- aanpak.
- Nieuwe werkwijzen die werken en de validatie van SchuldenlabNL hebben doorstaan landelijke promoten en implementatie stimuleren.
- Masterclasses organiseren voor leden voor ophalen signalen, bepalen landelijke lobby, en kennis delen. Specifieke thema's: Jongeren en schulden, opgroeien in armoede, Gezondheid en armoede, Goed werkgeverschap en loonbeslagen, HRM.

Schouders Eronder

- We zijn nauw betrokken bij het project Schouders Eronder, dat is gericht op het professionaliseren van het vakmanschap in de schuldhulpverlening; werkzame bestanddelen: scholing, kennis en ervaring delen, wetenschappelijke kennis verbinden met de praktijk en beroepscompetenties ontwikkelen.
- Met de vier samenwerkingspartijen NNVK, VNG, Divosa en LCR gaan we een jaarplanner opstellen waarop we samen naar buiten treden in de lobby en communicatie, en lokale input ophalen bij leden en partners. In verbinding met Schuldenlab NL.

Moedige Dialoog

- Moedige Dialoog wordt een stichting waarin Sociaal Werk Nederland en de Rabobank deelnemen. Deze nieuwe entiteit vraagt om goede afstemming en samenwerking met het bureau en onze leden.

Sociaal raadslieden

- Het kabinet Rutte III zet in op de versterking van het voorliggende veld van juridische ondersteuning van burgers. Sociaal raadslieden zijn zo'n voorliggende voorziening. Het is echter wel zaak dat hun taken niet worden overgenomen door de juridische loketten, maar dat er juist meer samenwerking en afstemming komt. De Landelijke Organisatie Sociaal Raadslieden (LOSR) neemt in 2020 deel aan het project 'Samenwerken in de eerste lijn'.
- Het landelijke Sociaal Raadsliedencongres is op 29 januari 2020, met als speciale gast minister Sander Dekker van Justitie en Veiligheid.
- We gaan door met de signaleringscommissie op het gebied van wet- en regelgeving in het sociaal domein. Met behulp van (eigen) onderzoek blijven we knelpunten agenderen bij de media, uitvoeringsinstanties, ministeries en de Tweede Kamer.

Stakeholders: VNG, LCR, Divosa, NVVK, Kinder- en Nationale Ombudsman, Movisie, Rabobank, NVB, gemeenten, Moedige Dialoog, bedrijven, ministerie JenV en SZW

Gezondheid & veerkracht

De sociale omstandigheden van inwoners zijn een sterk bepalende factor voor hun welzijn, geluk en gezondheid. Het sociaal werk als basisvoorziening in de wijk ondersteunt bewoners zodat ze beter in hun vel zitten, meer kwaliteit van leven ervaren en gezonder leven. Het bevorderen van gezond leven is dus niet voorbehouden aan zorgprofessionals. Gezondheid is meer dan wel of niet ziek zijn: het gaat ook om veerkracht en het vermogen van mensen om met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan (Machteld Huber, 2012).

Ouderen langer thuis

- Het ondersteunen van ouderen vraagt specifieke methoden en kwaliteiten. Daarom organiseren we met leden landelijke en regionale bijeenkomsten rond het definiëren en specificeren van sociaal werk voor ouderen, het kantelen van zorg naar ondersteuning, domotica en e-Health, en de informele ondersteuning door mantelzorgers en vrijwilligers.
- We verkennen de samenwerking met Zorgdomein.nl om zorg en sociaal lokaal en regionaal te verbinden.
- We blijven meedoen in het consortium BeterOud: **gezamenlijk** actuele vraagstukken agenderen rond ouderen, werkvelden verbinden en elkaar inspireren met goede voorbeelden.
- Deelname aan VWS-programma en deelprojecten Langer Thuis, waaronder het beschrijven van de sociale basis voor ouderen en de ontwikkeling van cliëntondersteuning.

Welzijn op Recept

- Opschalen van Welzijn op Recept, in samenwerking met huisartsen, VWS en het kenniscentrum in minimaal twee regio(s).

Eenzaamheid

- Meedoen aan de kerngroep Een Tegen Eenzaamheid van VWS.
- Leden ondersteunen om hun aanbod lokaal te profileren, waarbij de inzet is om structureel alle 75+'ers te bezoeken om problemen te signaleren en hen zo nodig te verwijzen.
- Specifiek gaan we aan de slag met eenzaamheid bij jongeren en ouderen met een niet-westerse achtergrond.

Mentale gezondheid

- Deelname aan landelijk ketenpartneroverleg Personen met verward gedrag, waarin we aandacht vragen voor preventie, herstel en volwaardig meedoen.
- Verbinding stimuleren tussen wonen, ggz en sociaal werk gericht op ondersteuning bij het dagelijks functioneren: hulp bij het opbouwen van sociale contacten, werk, vrije tijd, administratie. Dat doen we onder meer door gezamenlijke lobbyen en door een bijeenkomst te organiseren voor leden van Sociaal Werk Nederland, Aedes en GGZ NL.

- Deelname aan het programma Geestelijke verzorging en aan het Expertisenetwerk Levensvragen Ouderen, dat is gericht op meer en betere ondersteuning van mensen met vragen rond zingeving, en scholing hierop van sociaal werkers en vrijwilligers.

Nationaal Preventie Akkoord (NPA)

- We informeren leden via het platform over de voortgang van het NPA, goede voorbeelden en potentiële samenwerkingspartners rond voeding en beweging. We richten ons met name op jeugd, zoals het aanbod van Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) en de inzet van buurtsportcoaches. We streven ernaar dat in 2020 300 leden hier een aanbod op hebben.

Stakeholders: VWS, RVS, ActiZ, GGD GHOR, Ineen, LHV, Ouderenbonden, Vilans, Movisie, partners BeterOud, GGZ Nederland, Valente

III. Goed Sociaal Werk

SWN investeert al enige jaren stevig in een goede kwaliteit van het sociaal werk. Die kwaliteit bestaat uit goede organisaties, goed werkgeverschap, goed vakmanschap van de sociaal werkers en goede dienstverlening. Deze kwaliteitselementen hangen sterk samen en zijn voorwaarden voor een sterke sociale basis.

Goed werkgeverschap

Vanuit een breed gedragen kijk op goed werkgeverschap geven we invulling aan een arbeidsvoorwaardenbeleid dat past bij de sector. Hierbij wordt specifiek aandacht besteed aan de toenemende krapte op de arbeidsmarkt (al dan niet regionaal), branchevervaging, het hoge verzuim, de pensioendiscussie, kwaliteit en professionalisering en overige arbeidsmarkttrends die in onze branche aandacht nodig hebben.

Cao sociaal werk

We gaan de afspraken in de Cao Sociaal Werk 2019 -2021 uitwerken, zoals: een betere aansluiting van het functiegebouw op de praktijk, onderzoek doen naar de oorzaken van het ziekteverzuim en het verminderen van de (ervaren) werkdruk. Hierbij betrekken we de leden actief via onder andere de WAW en het OPOF. Enerzijds door input te vragen en op te halen en anderzijds door te informeren en te toetsen of de te maken afspraken uitvoerbaar zijn in de praktijk en ook daadwerkelijk een oplossing bieden. We informeren de leden over de cao door toelichtende artikelen en Q&A op de website, en we geven weer cao-cursussen.

Juridisch advies en informatievoorziening

- Dienstverlening voor leden door het beantwoorden van vragen via Juridische Zaken Online (JZO), en aanbod van cursussen over bijvoorbeeld hrm, cao en arbeidsrecht.
- We gebruiken JZO als instrument voor het signaleren en oppakken van knelpunten en/of ontwikkelingen.
- We organiseren minimaal twee OPOF-bijeenkomsten voor p&o-functionarissen.
- Waar nodig gaan we de mantelovereenkomsten herzien en/of actualiseren. Ook onderzoeken we de mogelijkheden voor het maken van afspraken met nieuwe partijen en sluiten we nieuwe mantelovereenkomsten.
- We ondersteunen leden bij de AVG via de AVG-helppesdesk Zorg en Welzijn (van het ministerie VWS) en door de ontwikkelde e-learning. Daarnaast wordt er in samenspraak met de leden gewerkt aan een oplossing voor branchespecifieke knelpunten rond de AVG, zoals het verwerken/delen van gegevens in het kader van preventie en vroegsignalering.
- We organiseren cursussen voor leden over nieuwe wetgeving, waaronder de Wet arbeidsmarkt in balans (Wab), maar ook over de AVG die nog steeds aandacht vraagt.
- We actualiseren de huidige verouderde toelichtingen en maken nieuwe toelichtingen over de Wab, overige wetwijzigingen nieuwe regelingen en rechtspraak.
- We houden onze vakkennis bij en volgen actuele ontwikkelingen via onder andere de diverse commissies van VNO-NCW en het branchepanel UWV.

Arbeidsomstandigheden en pensioen

- We ontwikkelen en verspreiden diverse instrumenten, visies en handvatten voor vraagstukken als arbeidsmarktkrapte, verzuim, werkdruk, veiligheid en vitaal met pensioen. Dat gebeurt onder meer het arbeidsmarktplatform Sociaal Werk binnen FCB en het pensioenfonds. Doel is om de leden actiever te betrekken bij deze vraagstukken, zo nodig regionale initiatieven te ondersteunen, en waar mogelijk landelijk op te schalen.

Stakeholders: FCB, PFZW/PGGM, manifestpartners AVG, ministerie VWS, brancheorganisaties in de kinderopvang, Jeugdzorg Nederland, GGZ Nederland, Valente, NVZ, VGN, UWV, VNO NCW/MKB-Nederland, AWWN, HCG, FNV en CNV.

Kwaliteit sociaal werk

Met het Kwaliteitslabel gaan we 2020 een nieuwe fase in. Ruim een derde van onze leden is met het label aan de slag. De eerste hercertificeringen hebben plaatsgevonden en waren een succes. Het label is toepasbaar gemaakt voor specifieke groepen leden zoals peuterspeelzalen, leden met veel vrijwilligers en wijkteams. Steeds meer gemeenten herkennen het label, er is toenemende belangstelling van wijkteams voor toepassing van het label en gemeenten vragen ernaar. Voor nieuwe leden van Sociaal Werk Nederland blijkt het Kwaliteitslabel de reden om lid te worden van de vereniging. In de nieuwe fase gaan we de focus leggen op doorontwikkeling en verdieping van de normen, op de samenhang met ontwikkeling van het vakmanschap en op overleg mét en lobby bij gemeenten over een goede verhouding tussen kwaliteit en prijs.

- We werken aan de verdere groei van het aandeel leden dat met het label aan de slag is naar minimaal de helft van de leden in 2020.
- Samen met leden organiseren we doorontwikkeling en verdieping van de normen (tweede-orde-vragen).
- Met (expertise van) partners en de sector organiseren we een adequate toerusting van leden om invulling te geven aan vakmanschapontwikkeling: de kern van het label.
- We organiseren het gesprek met gemeenten en ketenpartners over inkoop en kwaliteit.

Stakeholders: gemeenten, VNG, beheercommissie kwaliteitslabel, certificerende instellingen, Raad van Toezicht kwaliteitslabel, Movisie, brancheorganisaties in de kinderopvang en zorg, associatie Wijkteams, lectoraten, leerstoelen, werkplaatsen sociaal domein, ministerie VWS

Arbeidsmarkt, professionalisering en opleiding

In het voorjaar van 2019 stopte het professionaliseringsprogramma Sociaal Werk Versterkt (SWV) waarvan Sociaal Werk Nederland jarenlang de trekker was. De opbrengsten van dit programma -beroepscompetentieprofiel (BCP), beroepscode en beroepsregister voor sociaal werkers- hebben een bijdrage geleverd aan het versterken en borgen van het vak(manschap) van sociaal werkers.

De steeds knellender arbeidsmarktsituatie, een groeiende behoefte bij leden om handen en voeten te geven aan vakmanschapontwikkeling en de noodzaak om een praktijk van lerend (actueel) vakmanschap te ondersteunen, vragen om een vervolg. Gericht op instroom van voldoende en goed opgeleide sociaal werkers én behoud en ontwikkeling van reeds werkzame professionals. We werken hierin samen met het arbeidsmarktplatform FCB, Movisie en de partners van het Actieprogramma Professionalisering Sociaal werk.

- Het gaat om het vergroten van de aantrekkelijkheid van mbo- en hbo-opleidingen voor sociaal werk met aandacht voor:
  - het (in samenspraak met Hogescholen) verhogen van de instroom van hbo-studenten in het profiel "welzijn en samenleving"
  - het vergroten van uitstroommogelijkheden voor afgestudeerde mbo-studenten (met de opleiding sociaal werk) bij onze leden
  - de opname/vertaling van BCP en actuele ontwikkelingen in het werkveld in adequaat mbo- en hbo-beroepsonderwijs voor (toekomstige) sociaal werkers
  - de samenwerking tussen sociaalwerkorganisaties en mbo-/hbo-onderwijs in de regio, gericht op gezamenlijke invulling van het onderwijs in de praktijk
- Het vergroten van loopbaanmogelijkheden voor sociaal werkers door:
  - het (landelijk) verkennen van loopbaanmogelijkheden voor sociaal werkers
  - het stimuleren van leden om loopbaan- en mobiliteitsbeleid te ontwikkelen,
  - samen met de ouderen- en gehandicaptenzorg (Actiz en VGN) te onderzoeken wat gemeenschappelijke en onderscheidende rollen, taken en competenties van professionals zijn in deze drie branches, vanuit het gezamenlijk streven om de kwaliteit van leven en eigen regie van mensen te bevorderen of te behouden. Doel daarvan is ook de drempel voor mobiliteit tussen deze branches te verlagen
  - eenzelfde branche-overstijgende zoektocht te laten plaats vinden naar moderne vormen van arbeidsovereenkomsten. Het betreft experimenten met regionale cao's

in organisaties waar diverse cao's moeten worden toegepast. Zowel de cao-tafel als het arbeidsmarktplatform sociaal werk van FCB nemen hierin hun rol

- Het creëren van samenhang en eenvoud van beroepscode, beroepsregisters en andere professionaliseringspraktijken.

Stakeholders: gemeenten, VNG, G40, werkplaatsen sociaal domein, Movisie, vakbonden, FCB, BPSW, BV Jong, vakbonden, brancheorganisaties, vakbonden, Registerplein, lectoraten, leerstoelen, ZonMw, Platform31, MBO Raad, roc's, marktsegment en sectorraad zorg, welzijn en sport SBB, (Vereniging) Hogescholen, Landelijk Opleidingsoverleg (LOO) Hoger Sociale Studies, sectoraal adviescollege Hoger Sociale Studies, individuele hogescholen, MKB NL, ministerie VWS

Informatie en innovatie

We willen op landelijk niveau gezaghebbende informatie over de sector presenteren, de relevantie en toegevoegde waarde van het sociaal werk aantonen en de preventieve functie ervan duiden. Data, kennis en informatie zijn daarvoor onmisbaar. Ook voor de ontwikkeling van de branche en de vernieuwing van de sector. Innovatie komt voor een groot deel voort uit het delen van bronnen zoals kennis, capaciteit en middelen.

Dat doen we door:

- Het signaleren van behoeften en innovatiekansen bij leden en die vertalen naar landelijke programma's en projecten voor ondersteuning van leden.
- Beïnvloeden en aanjagen van onderzoeksprogrammering van leerstoelen, lectoraten en kennisinstituten in het sociaal domein.
- Ophalen en ontsluiten van relevante data, kennis en informatie over het sociaal werk bij leden, kennisinstituten, leerstoelen en onderzoeksbureaus.
- Ontwikkelen van een visie op en kaders voor onze toekomstige inzet op (wetenschappelijk) onderzoek, branche-informatie, kennisontwikkeling en effectiviteit.
- Organiseren van het congres "Doen wat werkt" op 10 maart in Zwolle en 24 maart in Eindhoven, samen met Movisie, VNG, ZonMw en Divosa. Sociaalwerkaanbieders worden betrokken bij de organisatie van het congres en de selectie van 'good practices'.
- (Laten) aanbieden van de Benchmark aan de leden.

Stakeholders: CBS, SCP, VWS, VNG, Movisie, NJi, Vilans, Jeugdzorg Nederland, Actiz, GGZ Nederland, VGN, MEE NL, leerstoelen, Lectoratenplatform, HAN-lectoraat Versterken van Sociale Kwaliteit

Ondernemerschap en contractering

Binnen het sociaal domein bestaan verschillende vormen van financiering en contractering, en er zijn knelpunten bij aanbestedingen en "inbesteden". Alom wordt intussen de noodzaak gevoeld om effectiever te werken, te sturen op de gewenste resultaten voor de burger, de professional de ruimte te geven om te komen tot passende en goede dienstverlening, vernieuwing en continuïteit van de ondersteuning én een eenvoudig inkoopproces. Dit vraagt wat van het ondernemerschap van sociaalwerkorganisaties, maar ook van opdrachtgevers zoals gemeenten.

Versnelling transformatie door inkoop in het sociaal domein

- Om het inkoopproces te verbeteren en zo de transformatie in het sociaal domein verder te brengen, werken we de komende jaren met gemeenten, aanbieders en het Rijk samen in het ondersteuningsprogramma Inkoop en Aanbesteden in het sociaal domein. We stimuleren leden om actief deel te nemen aan landelijke en regionale kennis- en praktijkdagen en leer- en ontwikkelsessies.
- We doen mee aan de bestuurlijke Stuurgroep Inkoop en Aanbesteden van VWS, waar we sturen op het hele programma én op de versnelling van de transformatie door middel van inkoop: geschillencommissie, kennis- en praktijkweek, marktdossiers, ontwikkelen en geven basis(plus)opleidingen, regiobijeenkomsten, aanpak administratieve lasten, standaardisatie/modelartikelen, leernetwerken met gemeenten en aanbieders, de vertaling van transformatiedoelen naar concrete activiteiten en inkoopvoorwaarden, delen van goede voorbeelden en ervaringen, vindplaats en helpdesk voor gemeenten en aanbieders.

- Samen met Movisie een congres organiseren over outcome en populatiegerichte contractering.

Bedrijfsvoeringsvraagstukken

- Lobby- en ondersteuningsacties gericht op het beheersen en verminderen van risico's op aanslagen Vennootschapsbelasting.
- Ontwikkelen van een toekomstbestendige rekentool voor het sociale domein (AMVB reële prijs Wmo) met VNG, NDSO, Actiz en andere branches.
- We lobbyen voor de inzet van het instrument DAEB – diensten van algemeen economisch belang- zodat je als aanbieder in aanmerking kunt komen voor financiële compensatie bij marktfalen. Inzet is een procesaanpak in een pilotregio, gefinancierd door VWS.

Strategische agenda met VNG

- Samen met de VNG voeren we een gemeenschappelijke agenda uit, gericht op Rijk en gemeenten: het ombuigen van geld van zorg naar welzijn, en het voorkómen dat gemeenten alleen bezuinigen op zaken waar ze vat op hebben. Nu bezuinigen ze vaak níet op zorg, maar wel op sociaal werk. Dat moet anders.
- Een nieuwe, gedeelde visie op de lokale samenleving: wat kunnen we wel en niet van burgers verwachten; wat kunnen we ze bieden? "Positieve gezondheid" en "sociale basis" kunnen daarbij een gemeenschappelijk vertrekpunt zijn.

Regionalisering

- Regionalisering is een trend die vooral is ingezet vanuit de eerstelijns (huisartsen/wijkverpleging) en de jeugdhulp (regionalisering inkoop); die trend zal de komende periode ook verbreden naar het sociaal domein. Sociaalwerkaanbieders die in de uitvoering lokaal en wijkgericht werken, zullen zich moeten verhouden tot deze nieuwe regionale structuren en de kaders/afspraken over inkoop. We organiseren kennisuitwisseling over de theorie en praktijk van alliantievorming en delen best practices.

Stakeholders: VNG, Piano en Europa Decentraal, ministerie van Financiën, ministerie van VWS, MKB/VNO, brancheorganisaties in zorg en welzijn.